

2

I. N. D. N. J. C. Cr. B. num. 22.

DISPUTATIO JURIDICA

13

DE

CONSCIIS CRIMINUM

1704, 1

^{Quam}
ANNUENTE DIVINI NUMINIS GRATIA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO atq. EXCELSISSIMO PRINCIPE ac DOMINO,

L. 424.

DOMINO FRIDERICO
WILHELMO,

REGNI PRUSSIAE ET ELECTORATUS
BRANDENBURGICI HAERED. &c. &c. &c.

AMPLISSIMI JURIS CONSULTORUM ORDINIS CONSENSU

SUB PRAESIDIO

DN. JOHANNIS HEINRICI

SOMMERI

U. J. L. & Prof. Publ. celeberrimi

PATRONI ac PRAECEPTORIS SUI AETATE DEVENERANDI

IN AUDITORIO MAJORI

DIE 27. Novembr. ANNO MDCCIV.

Placide Eruditorum disquisitioni submittit

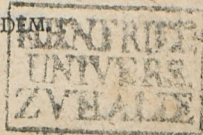
AUTOR

JOHANN. FRIDERICUS Sommer R. P.

REGIOMONTI,

Typis FRIDERICI REUSNERI, SAC. R. MAJ. & ACADEMIAE

Typograph. Haeredum.

ILLUSTRISSIMO, EXCELLENTISSIMO
atq; GENEROSISSIMO DOMINO,
DOMINO
JOHANNI DIETERICO

S. R. I. LIBERO BARONI

AB OVERBECK,

ELECTORATUS BRANDENBURg. DAPIFERO
SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS IN PRUSSIA
CONSILIARIO STATUS INTIMO,

NEC NON

AD AULAM POLONIÆ ABLEGATO EXTRAORDINARIO

Domino in Eichmedien, Brudsziekem, Queden, &c. &c.

DOMINO SUO GRATIOSISSIMO

Ut &

GENEROSISSIMO, MAGNIFICO, *atq;* CON-
SULTISSIMO DOMINO

DN. GODOFREDO à MOECENATI

S. R. M. IN PRUSSIA

CONSILIARIO AULICO, & SUPREMO INTIMORUM CONSI-
LIORUM, RERUMQVE FEUDALIU IN PRUSSIA SECRETARIO
LONGE MERITISSIMO,

MOECENATI *atq;* PATRONO SUO MAXIMO

Hæc suas Primitias Academicas in sui suorumque
studiorum commendationem, cum voto felicitatis
in ferus usque Posteris propagandæ, devoto animo
offert

fervus humillimus

JOHANNES FRIDERICUS Sommer/

I. N. J.
P R O E M I U M.

MOs ille Romanorum usitatus, quo accusator ad paritatem supplicii sese inscribere tenebatur, per *l. 7. pr. ff. de accusat.* efficit; ut quàm plurima scelera manserint impunita. Cum enim inscriptio ista haud periculo careret, sæpè illi, qui criminum commissorum scientiam habebant, deterrebantur, ne illa luci publicæ exponerent. Sequenti ergò tempore Legumlatores animadvertentes per hanc inscriptionis necessitatem non exigua damna in Rempublicam derivari eò quod delicta, quæ ut revelentur publicæ rei interest *l. 9. §. 5. ff. de publican. & vectigal. l. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil.* occultentur: & homines facinorosi, quos veluti membra putrida tolli & resecari oportet, ne aliam corporis partem inficiant atq; corrumpant, promeritas poenas effugerent; tandem denuntiationi etiam suum dederunt effectum. Hæc enim tutius institui valet, cum ad inscriptionem inibi non teneatur denuntians, nèq; ad operosam Criminis imputati probationem; sed sufficit modo iudiciis suis Judici ex officio inquirenti assistat, ad convincendum eò facilius reum delatum. *l. 7. C. de accus. l. 6. §. 3. ff. ad Sctum Turpill.* *Congruit enim bono & gravi Præsidi curare ut pacata atq; quæta provincia sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si sollicitè agat, ut malis hominibus provincia careat, eosq; conquirit: nam & sacrilegos, latrones, plagiarios fures conquerere debet; & prout quisq; deliquerit, in eum animadvertere, receptoresq; eorum coercere, sine quibus latro diutius latere non potest. leg. 13. pr. ff. de Offic. Præsidi.* Imò Praxis nostrorum temporum abolitâ inscriptionis necessitate non solum denuntiandi, sed etiam accusandi facinorosos potestatem sine metu carceris aliorumq; tormento-

A

rum

rum indulget. *Vid. M. L. N. L. 6. T. 1. A. 2. § 4.* Frequentius tamen & hodie denunciari, quàm accusari videmus delinquentes, eò quod denunciatio denunciantem ab omni probandi onere immunem reddat; Secus atq; accusatio, quæ accusatorem ad crimen objectum legitimè probandum adstringit. Cum verò in denunciatione delictorum Reipublicæ Salus consistat, eò quod Respublica non præmiis tantum, sed & poenis beata sit & conservetur; adeoq; ejus intersit, nocentium crimina esse nota: operæ pretium existimavi pro ingenii mei modulo hæc dissertatione, quam aliquis speciminis loco collatæ hætenus in Legum scientiâ industriæ exhibeo, exponere; quatenus Conscii Criminalium delinquentes aperire teneantur, quæq; pœna delicta reticentes maneat. Quodsi L. B. hinc inde inveneris quæpiam, quæ palato minus grata sint, excusabis quæso eadem, cum ab eâ ætate proficiantur, quâ errare facile: & cui beneficium restitutionis indulgent jura.

§. I.

Consueti moris est in conscribendis disputationibus in Vocum enucleatione prius occupari, donec ad ipsum thema considerandum fiat progressus, juxta *l. 1. ff. de Reb. Cred. & l. 7. ff. de Suppellect. legat.* idem & ego impræsentialium facturus; ad duo potissimum respiciam; scilicet ad verbum *Conscius* & *Crimen*. Vocabulum *Conscius* natales suos derivat ab inseparabili particulâ *Con*, quam importare ordinem scientiæ ad aliquid tradit *Thom. p. 1. qu. 79. art. 13.* & à verbo *scire*. Scire autem vel scientiam habere is dicitur, qui veritatem certò perspicam habet. *Besold. in Thef. Pract. sub voce Wissenschaft* Quæ scientia à credulitate differt distatq; plurimum. *Bartol. in l. 1. n. 7. de interrogat. action.* Conscium igitur appello, qui quasi conjunctam habet scientiam cum

cum aliquò vel aliquibus, de re aliquà. Jus autem nostrum Civile duplicis generis conscios constituit; Vel enim (1.) Conscii nomine ille venit, qui neq; consilio, neq; ope de crimine participavit, sed nudam tantum ejus habet notitiam atq; conscientiam, quemadmodum hunc significatum nobis sistit *l. 2. ff. ad L. Pompej. de Parricid.* Vel (2.) is Dicitur conscius qui vel consilio vel ope sceleratorum hominum machinationibus assistit, vel eistantum favet, eorum nefanda crimina approbando. *l. 7. C. de pagan. l. 16. in pr. ff. de pœn. l. 2. C. qui testam. fac. post. Natra. Consil. 595. n. 12. f. & 597. n. 4. Carpz. in Prax. Crimin. p. 1. qv. 11. n. 55. & p. 3. qv. 134. n. 00.*

§. II.

Vox Criminis originem suam sortitur à Græco *κρίνω* cerno, judico; ut crimen propriè id significet, ob quod quis cerni i. e. judicari possit, ut obnoxius. Vid. Martin. Lexic. sub voce *Crimen*. Circa ejus Homonymiam noto dupliciter in jure vocem Criminis accipi (1.) pro ipso reatu delicti, contra Leges Reipublicæ admissi. *l. 3. §. 1. ff. Stellion.* (2.) denotat criminis accusationem, quâ agitur ad pœnam publicam reo imponendam. *pr. f. de Suspect. Tutor. & l. 1. §. 2. ff. eodl. 7. ff. de accusat. l. 5. ff. de Calumniat.* Usurpabo autem hoc loco vocabulum criminis in latiori significatu, pro quòvis delictò, quemadmodum ita accipitur in *l. 1. & 5. §. ult. ff. de pœn. l. 131. in f. ff. de V. S.* aliquando enim, ad eò strictè capitur vox criminis, ut opponatur delicto *l. 2. §. 8. C. de Vet. jur. enucl. l. 17. §. 18. de edil. edict. Struv. in S. f. C. Exerc. 48. th. 13. Anton. Matthæi de Crimin. c. 1. n. 1.* Describo igitur hic crimen, quod sit factum illicitum contra LL. Reipublicæ spontè admissum, *Eckolt ad ff. de privat. delict. §. 1.* Dixi crimen esse factum unde patet crimen in cogitatione non

4
consistere, hujus enim nemo poenam patitur. *l. 28. ff. de pœn.* loquor de foro soli non poli, nam in hoc certum est, cogitationis quoq; delicta dari & vindicari. *Vid. Dn. Struyck. de Jur. Sens. Diff. 10. cap. 6. n. 1. & 12.* Adjeci crimen esse factum illicitum, indicando differentiam delictorum à quasi contractibus, nam & in his obligatio oritur ex re seu facto, licito tamen & honesto. Est porro crimen factum illicitum sponte admissum. Spontè verò ea fiunt, quæ vel ex proæresi, vel saltem à volente & sciente omnes facti circumstantias fiunt.

§. III.

Varia ac multifaria Criminum divisiones partim in ipsis Legibus obviae sunt, partim à DD. excogitatae, è quibus eas tantum hic recensebo, quæ instituto servire videntur. Distinguntur autem crimina (1.) quod alia sint publica, alia privata; illa dicuntur, quæ Lege aliquâ nominatim publicâ sunt coercita; hæc contra, quæ quidem in jure coercentur sed absque lege aliquâ nominatim publicâ. *Hahn. in Not. ad Wes. de privat. delict. n. 3.* quæ iterum triplicia sunt, alia ordinaria, quæ etiam in specie privata dicuntur, alia extraordinaria, alia popularia, illa sunt, de quibus is cujus interest agit ad poenam extraordinariam publicam, hæc de quibus quilibet ex populo agit, ad poenam partim sibi partim fisco applicandam. *l. 25. §. 2. ff. de Scto Silan.* Crimina (2.) alia sunt commissionis, quæ committendo, alia omissionis, quæ omittendo committuntur, illius generis pleraque sunt crimina, hujus exempla prostant in *l. 1. §. 18. & l. 2. ff. de Scto Silan. l. 45. ff. ad L. Aquil. l. 1. §. 1. ff. si famul. furi. sec. dic.* De aliis criminum divisionibus latius agit. *Anton. Matth. d. tr. cap. 3.*

§. IV.

His ita breviter adductis, ipsam rem solentiori mentis acie

acie trutinandam aggredior, inquirens an crimina, quorum exactam quis habet scientiam, ab eo manifestari debeant. Nemo verò criminis certiore habere potest scientiam, nisi is, qui ipse scelus patravit. Unde statim illa suboritur quaestio, an quis proprium suum delictum revelare, seque ipsum prodere teneatur? Huic quaestioni decidendae hanc substerno distinctionem, aut crimen commissum simpliciter occultum atque absconditum est, ita ut planè ignoretur, an illud commissum sit, nec ne? quemadmodum hoc saepius contingit in delictis facti transeuntis, quorum nulla solent remanere vestigia, v. g. in adulterio, Sodomia, stupro &c. Et hoc in casu non teneatur reus scelus admissum confiteri, etiamsi Judex illud sub iuramento ab eo exploret. Nemo enim seipsum infamare, sed famam suam, quae vitae aequiparatur, illaenam servare debet, Imò nec iudex de iis quae non constant iudicè inquirere potest. *l. 1. §. 24. ff. ad Sct. Syllan. & l. 5. §. 2. ff. eod.* itaque ad talia interrogata respondere haud adstringitur. Quodsi autem crimen esse commissum publica fama ebuccinet, constet etiam de corpore delicti, sed persona tantum quae patravit facinus, lateat; tunc si iudex inquiret, sese manifestare tenetur. *Didacus Canera quest. crim. 6. de reo.* Oportet tamen Judicem ad hanc inquisitionem certis & legitimis indiciis moveri, absque indiciis enim praecedentibus adversus certam aliquam personam inquisitio specialis formanda non est. *Ord. Crim. Carol. Art. 20. in pr. Pr. BN. L. 6. T. 1. A. 4. §. 1. & 2. Carpz. in Prax. Crimin. p. 3. qu. 107. n. 72.*

§. V.

Quaerunt hic DD. an reus criminis, qui seipsum prodit à crimine absolvendus sit? Negant hoc *Bajard. in addit. ad Jul. Clar. l. 5. sent. quest. 27. n. 7. Bartolus in l. 3. §. si ex stipulatu ff. ad Sct. Syllan. & in l. 4. §. si tibi in f. D. de Condict. ob turp.*

zurp. caus. ubi addit Historiam de famulò quòdam, qui die Sabbathi cum aliis sibi junctis criminis participibus, Judæum unà cum filiis se interfecissè denunciât, illà spe fretus se præmium quinquaginta aureorum, quod delatori erat constitutum, consecuturum esse, sed deceptus pro præmio ipsi gladius obtigit. Quin tamen de Jure Civili sæpe impunitatem reportent illi, qui seipfos deferunt, negari nequit. Clara est hanc in rem *l. s. §. f. C. ad L. Jul. Majest.* ubi hæc habentur verba. *Si quis in exordio, inite factionis, studio vere laudis accensus in ita prodiderit factionem præmiò & honore à nobis donabitur; si verò usus jam fuit factione & serò adhuc tamen incognitam patefecerit factionem absolutione & venià dignus habebitur.* Adde *l. 1. vers. accusatoribus C. de fals. monet. l. 1. §. 26. ff. de quest. Auth. Novo jure C. de pæn. Jud. qui mal. jud.* Bodinus de Republ. *L. 1. c. 1. n. 2.* contrarium priori recenset exemplum, de Cæsare Augusto, qui decem sester-tium, se illi daturum, qui Croacotam latronum Principem in Hispaniâ vivum ad se duceret, publicis edictis fidem fecit. Croacota re exploratâ & compertâ spontè se Augusto sistit, asserens, se ipsum latronum esse ducem; quare ut Cæsar ipsi præmium promissum, numeret, petiit. Cæsar ne publicam fidem & securitatem fregissè diceretur, pecuniam illam delatori constitutam, numerari jussit, & impunè Croacotam dimisit.

§. VI.

Progredior ad delicta aliena, quæ vel jam commissâ sunt vel adhuc committenda. Delicta jam commissâ quod concernit, communi DD. suffragio suffulta est illorum sententiâ, qui asserunt; regulariter neminem, ne quidem in fore

7
foro conscientia teneri, delictum alterius commissum, & aliis occultum sibi verò notum, manifestare. *Stephan. Fa-*
gundez. ad Decalog. L. 3. c. 49. n. 5. Cum enim per naturam impossibile sit factum fieri infectum, hinc ob futurum scandalum delictum commissum revelari non decet. Quodsi tamen quis advertat criminis jam commissi reticentiã salutem publicam graviter lædi, præsertim si continuationem hujus delicti probabiliter metuat: Sanè conscientia suã consulit, si crimen manifestet commissum. Semper utiq; commodum publicum præferendum est commodo privato, & damnum reipublicæ evitandum potius, quam damnum particulare: quippe & publicè & privatim utilius est, ut publica magis quam privata curentur. Imò unusquisq; civium in conscientia obligatus est bonum publicum omnibus modis promovere, haud ergò in conscientia tutus erit, si crimina in detrimentum Reipublicæ tendentia revelare intermittat: maximè si accedat Jussus Magistratus, & publicè quis admonetur, ut sub pœna indicet. Modo tamen etiam quis vera amore Reipubl. hoc faciat, si enim alia causa accedat utpote spes lucri vel ulciscendi animus tunc perversæ revelantis cogitationes rem efficiunt iniquam *c. cum minister 24. c. relegantes 45. c. 23. qv. 5. Steph. ad Constit. Crim. art. 110. n. 6.* Quamvis neque ambigendum sit licere & illo in casu crimen alienum manifestare, si scelus manifestans, revelatione hâc graviores cruciatus, ad quos referendos aliàs adigeretur evitet. Nemo enim tenetur cum tanto cruciatuum atrocissimorum incommodo alterius servare famam. *Lesius de Just. & Jur. Lib. 2. c. 11. dub. 8.* Nec interest, an tali révelatione vita alterius periclitetur, nam & hanc ego cruciatibus corporis mei conservare non teneor-

Ma-

Molina de Just. & Jur. Tract. 4. Disp. 37. n. 10. Licebit deniq;
crimen alterius occultum ad damnum proximo impendens
avertendum revelare; e. g. Homicidium à Petro com-
missum imputatur innocenti Cajo, qui obid capitali con-
sumendus est supplicio, possum ibi aperire Petrum autorem
imò teneor ad hoc ex charitate & ob favorem innocentia.
l. 5. pr. ff. de pen.

§. VII.

His præsuppositis fluit, solam scientiam delicti jam com-
missi regulariter punibilem non esse *Struv. in S. J. C. Exerc. 48. th. 105. Lauterb. in Compend. Jur. de Receptor. Carpz. in Prax. Crimin. p. 3. qv. 134. n. 56.* Quod maximè verum est in
iis personis, quas arctiori cognitionis aut affinitatis vinculo
colligavit natura; quarum præcipua cura est, ne gloriosum
stemma aut honor familiae ignominiosi supplicii irrogatione
commaculetur ac deturpetur. *arg. l. 2. ff. de Receptat. Nam & aliàs ignoscunt jura iis, qui consilium protuendis suis capiunt. l. 22. §. 4. ff. ad L. Jul. de adult. atque permittunt sanguinem suum quomodocunq; redimere. l. 1. ff. de His qui mort. sibi consciv. quidni ergò & vitam suorum cognatorum & affinium? per tradita Jus. & DD. in l. 3. ff. de Just. & Jur.*
Limitatur tamen hoc (1) in eò, qui à Magistratu de delicto
commissio interrogatus, id revelare recusat; hic enim arbitriam
Judicis poenam haud effugiet, si constat ipsum exactam delicti,
super quò examinatus est, habuisse notitiam, Struv. in S. J. C. Exerc. 48. th. 105. Brunne mann. ad Wesenb. de Receptor. qv. 5. Limitatur (2) in illo, qui ratione officii sui
obstrictus est, ut Crimina commissa denuntiet Magistratui,
quales olim erant Irenarchæ, quibus publicè mandabatur,
ut si quid gravius accidisset, id denunciarent Magistratibus.
l. 1. §. 12 ff. de offic. Praef. Urb. l. 6. pr. ff. de Custod. reorum, Matth. Wesf.

9

Wes. in Paratitl. ff. de accusat. n. 3. Quo & certo modo pertinent Curiosi & Stationarii tit. *C. de Curios. & Station.* quibus Lege Papia dimidium mulctæ concessum, quod Nero ad quartam reduxit. Sicut & hodie in nonnullis locis ejusmodi personæ constitutæ sub nomine der Rügemeister / quæ Magistratui delicta denunciare debent. *Struv. in Jurisprud. Forens. Lib. 3. T. 28. §. 2. Conf. Pr. R. Lib. 6. T. 1. Art. 3. §. 2.* Huc spectant ordinationes illæ à superiori promulgatæ, vulgò die Rüge-Ordnungen / quibus cavetur, ut occultans nec revelans Judici maleficium in Pago vel domo admissum, wann ers nicht rüget / puniatur. *S. R. L. 1. T. 50. Weichbild. Art. 47. Webner. in Obser. Pract. sub voce Rügen.* Limitatur (3) in delictis atrocioribus, quibus summum Civitatis bonum publica nempe Reipublicæ salus evertitur, puta Crimine Conspirationis, læsæ Majestatis, Parricidii &c: Crimina ergò hæc perpetrata non revelantes, à pænâ immunes haud sunt. *Carpz. d. l. n. 66.*

§. VIII.

Dispicendum jam de illis criminum consciis, qui delicta adhuc committenda nõrunt, malè ne vel bene agant hæc reticendo? & an rectè ea celent an verò revelare teneantur? Et hic varia jura discernenda veniunt *Jus Conscientiæ*, *Jus Canonicum* & *Jus Civile*. De Jure seu foro Conscientiæ certum est, quemlibet criminis committendi conscium teneri, ut crimina adhuc patranda indicet illis, qui ea impedire atq; præcavere valent; nisi hæc suâ reticentiâ ad omnia crimina latam quasi portam aperire, ingentesq; conscientiæ morbos sibi cumulare velit. *Mench. de A. J. Q. L. 2. Cent. 4. cas. 355. n. 1.* Ex dictamine enim rectæ rationis homo unusquisq; quæ corpori alterius nociva videntur, avertere si possit, tenetur; quippe hoc cognatio illa, quam inter ho-

B

mi-

mines constituit natura, juxta *l. 3. ff. de Just. & Jur. exigit*. Magis ergò obligabitur ad animæ periculum, quantum in se est, avertendum. Si hoc, non debet in crimen alterius consentire, sed idem omnibus modis impedire, & si aliter non possit; delinquendi occasionem revelatione tollere. Maximè verò controvertitur inter DD. an idem de Jure Canonico in ejus foro contentioso obtineat, quod in foro conscientia? Et licet *Mench. c. l. n. 6.* negantium sententiam communem esse asserat; non tamen vereor ab hâc communi sententiâ recedere propter textus in *c. quanta 47. in fin. de sentent. excommun. ibi: eos delinquentibus favere interpretans, qui cum possint, manifesto facinori obviare desinunt. & c. 6. §. illi etiam de homicid. & c. dilecto 6. de sentent. excommun. in 610.* Neque possunt textus allegati de Jure Canonico conscientioso intelligi, nam Jura Canonica simpliciter loquuntur, ergò & simpliciter de Jure Canonico in foro ejus contentioso intelligi debent: quando enim jura canonica aliter in foro conscientia volunt disponere, quam in foro contentioso solent hoc exprimere. *c. 1. caus. 17. qu. 4. cap. 43. de sentent. excommunicat. c. Tua nos 26. de sponsal.* Certè si in foro conscientia quis tenetur delictum committendum revelare, quid ni etiam de Jure Canonico, quod bonum animæ maximè considerandum inculcat; quin etiam hoc jure aequè reus is dicitur, qui veritatem occultat, quam mendacium qui committit, eò ipsò, quia dum prodesse non vult. aequè ac hic desiderat nocere *cap. 1. X. de Crim. fals.* Quod Jus Civile attinet, recepta est DD. opinio neminem regulariter in foro soli teneri delictum alterius committendum revelare, & propterea scientiam delicti committendi scienti nec revelanti non nocere debere: haud absurda tamen est *Didac. Covarruv. in Clem. 1. part. 2. §. 2. n. 7.* sententia, qui sta-

statuit; Juris Civilis principiis consentaneum esse, desidiam & negligentiam illius, qui futuro delicto obviare potuit, & non obstitit, esse aliquam penam arbitrariam puniendam. Nam si culpa caret is, qui scit, sed prohibere non potest *l. so. ff. de R. J. utiq;* qui scit, & prohibere potest, nec tamen prohibet, culpa non carebit. Magna enim culpa est ejus, qui cum posset, tamen impedire renuit. Cujuscunq; enim rei penes me potestas est, eam si negligo, lubenti animo negligo; atq; ipsius actionis principium in me est. Quod enim possum & volo id ago. Quod autem non ago cum tamen possum, certum est, me id nolle. Nolle autem aliquid & rejicere, actus voluntatis sunt, atq; adeo spontaneus & voluntarius est iste neglectus, qui mihi utiq; adscribi potest. Quicquid ergo ex eo sequitur videtur mea contingere culpa. Penam ergo inde eos mereri jus fasq; postulat.

§. IX.

Declarant tamen DD. receptam hanc de Jure Civili opinionem ut non procedat in criminibus atrocioribus, quibus enormiter publica turbatur tranquillitas. Cum enim hæc merito in societate civili singulari sit conservanda cura, adeoq; ejus violatio graviter coercenda: & verò ista securitas etiam insigniter lædatur, si crimina patranda occultentur, neq; Magistratui patefiant: ideoq; salus Reipublicæ exigat, ut Consciicrimina committenda reticentes condignam plectantur penam. Excipiunt igitur statim crimen læsæ Majestatis, quò nihil atrocius atq; execrabilius fingi potest, atq; statuunt illius conscium omnino adstringi ad illud detegendum, & si reticuerit, eum graviter esse puniendum. Quod tamen alii ita demum admittunt, si criminis conscius crimen detectum probare possit, secus si non possit; quia non tenetur hic detegendo se in periculum tormentorum conjicere,

l. 3. C. ad L. Jul. Majest. Verùm si dicendum quod res est, veriorum illorum iudicio sententiam, qui dicunt, indistinctè sive probare possit, sive non teneri omninò illud detegere; modo certa iudici indicia aperire possit, quibus hic ad inquisitionem moveri queat. Periculum etiam illud quod hic subesse autumant, facillè evitari potest, si illud crimen, non per modum accusationis, sed per modum denunciationis detegat. *Mench. de A. J. Q. L. 2. Cent. 4. Cas. 355. n. 10.* Gravior adhuc est inter DD. quæ pænà dictanda sit consciis conspirationem non revelantibus. Alii pænã relegationis, alii arbitrariam statuendam arbitrantur. Bartolus in *l. 3. ff. ad L. Pompej. de Parricid.* ordinariam Legis Juliæ Majestatis iis statuit, quam Bartoli sententiam tam rigidam atq; severam iudicavit Baldus *L. 1. Consil. 34.* ut propterea Bartolum in piceâ voragine cruciari, omnesq; ejus sectatores homicidas dixerit. Sed nos fulmina Baldi parum pensi habentes omninò cum Bartolo facimus. Svadet hoc generalitas *l. 5. §. 6. C. ad L. Jul. Majest.* Imperator quippe conscios simpliciter Legis hujus pænis subjicit; svadet etiam ratio, tacens enim cum loqui potuisset & debuisset: habetur pro consentiente & approbante, jam verò quivis subditus non tantum Jure naturæ, sed Jure quoq; civili tenetur factiones & conspirationes sibi compertas indicare Reipubl. & Principi. *Vid. Novell. 117. c. 8.* Dum ergò hoc non facit habetur pro ipso perduelli atq; factioso. Imò conscij & reticentes silentio suo vires conjurationi addunt, haud injuriâ ergò pari cum jurantibus succumbunt pænã. Unde rectissimè *Socrates Orat. 3. ad Nicoclem.* ait: eadẽ pænã dignos esse supprimentes hujusmodi facinus, quam facinorosos. Idem probatur porro *arg. l. 1. §. 21. 28. & 29. ff. de Silan. SC10* ubi dicitur capitale esse servo silentium, si insidias in caput domini structas, quorum
noti-

notitiam habuit, non manifestaverit. Quanto magis ergo subditus capitalem fraudem admittet, si indicium non fecerit latitantis perduellionis, cuius haud ignarus fuit. Nul- lum enim inter homines arctius vinculum est, eò, quò patriæ atq; Principi obstringimur, & Principis ex personâ patriæq; ex tranquillitate omnium pendet civium publica & privata salus. Quid? quod parum Reipubl: & Principis salutis pro- spectum foret, si insidiarum conscii & reticentes extraordi- nariâ aliquâ defungi possent penâ, pauca sanè conspirati- ones atq; factiones detegerentur. Certè reticentia hæc Phi- lotæ exitium attulit, Cebalino verò denuntiatio instantis Regicidii vitam servavit. Ita namq; apud *Curt. L. 6, c. 7.* Alexander ad Philotam, *Cebalinus*, inquit, *ultimum sup- plicium meritus, si in caput meum preparatas insidias biduo texit, hujus criminis reum Philotam substituit, ad quem pro- tinus indicium detulisse se affirmat. Quò propiore gradu ami- citie me contingit, hoc minus est dissimulationis tue faci- nus* Huc facit *l. 6. pr. ff. de p.en.* Et patrum nostrorum æ- tate Garnettus Jesuita in Angliâ ac Illustris Historici Thuani filius in Galliâ ob indicium conjurationis non factum ultimo affecti sunt supplicio, testantibus actis Anglicanis in pulve- rariâ conjuratione. *Lib. 1. c. 6.*

§ X.

Alterum crimen quod DD. excipiunt est Parricidium. Hujus enim conscii, si illud reticeat, parricida dicitur. *l. 6. ff. ad L. Pompej. de parricid.* Unde gravis inter Jureconsultos nascitur contentio, an conscii qui nudam tantum criminis hujus habent notitiam, illudq; non produnt ordinariâ par- ricidij penâ plectendi sint. Affirmativam tuentur *Bartolus in d. l. 6. ff. ad L. Pompej. de parricid. n. 2. Anton. Gomez. Tom. 3. Var. resol. c. 3. n. 4. Matth. Berlich. p. 4. Conclus. 6. n. 4. Jac. Me- noch.*

noch, de A. J. Q. L. 2. Cent. 4. Cas. 356. Qui omnes pro stabiliendâ hâc sententiâ adducunt l. 6. ff. ad L. Pompej de parricid. cujus hæc sunt verba: *Utrum qui occiderunt parentes, an etiam conscij pena parricidij afficiantur queri potest? Et ait Marcianus, etiam conscios eâdem pena afficiendos, non solum parricidas; Proinde conscij etiam extranei eâdem penâ affiendi.* Cui consona sunt quæ Imperator in §. 6. J. de publ. Jud. sanxit, his verbis: *Nec non is cujus dolo malo id factum est, vel conscius criminis existit, licet extraneus sit, penâ parricidij puniatur.* Verùm quamvis etiam magna hujus criminis sit atrocitas, tanta tamen nobis haud videtur, ut eos conscios, qui nudam tantùm criminis hujus notitiam habent, ordinariâ parricidij penâ enecandos esse arbitremur, quin potius arbitrariam iis penam dicemus. Neq; contrariatur all. sapius l. 6. ff. ad L. Pompej. de Parricid.: quæ quanquam primo intuitu generaliter & sine ullâ distinctione de conscijs loqui videatur, illa tamen ex l. 2. ff. eod. ita explicanda est, ut conscius ibi dicatur ille, qui non solum scit appeti vitam patris, sed cujus conscientia consiliorum etiam societate innexa atq; il. ligata est. Nam frater, qui cognoverat tantùm, non participaverat insidias fratris, relegatus est; Medicus autem, quoniam non solum cognoverat, sed & particeps insidiarum fuerat, venenum forte ad enecandum patrem subministrando, supplicio affectus est. Accedit, quod d. l. 6. ff. ad L. Pomp. de Parricid. de extraneis quoq; loquatur: durum autem nimis foret extraneum ob solam reticentiam morte plecti. Anton. Matthæi. in Lib. 48. Tit. 6. cap. 1. Carpz. in Prax. Crim: p. 1. qv. 21. n. 48. & 49. Brunnumann. in Exercit. Instit. 32. ad §. 6.

§. XI.

Porro limitant DD. prædictam communem opinionem
in

15
in iis personis, quæ delictis suorum aliorumq; quovis modo obviare tenentur. Vel ratione patriæ aut dominicæ potestatis velut pater & dominus *l. 2. l. 3. & 4. ff. de Noxal. Acti- on. l. 45. ff. ad L. Aquil.* Vel ratione officij ut Magistratus Dux belli, Prælati, Officialis &c. Simili modo hoc extendunt ad personas illas, quæ obstrictæ sunt aliis, ut infidias vitæ, quas contra easdem fraudulenter moliri cognoscunt, omnibus modis avertant atq; impediant. Quales sunt liberi, fratres, uxores, servi, famuli, milites. Hinc pænâ Senatus Consulti Silianiani tenentur omnes servi, si infidiarum conscij eas domino non detexerint. *l. 1. §. 21. & l. 3. & 19. ff. ad Scit. Silan.* Lege militari miles qui præpositum suum cum posset, non protexit, in pari causa factori habetur. *l. 6. §. pen. de re. milit.*

§. XII.

Sed quid dicendum de sacerdote, num is ea, quæ in Confessione ipsi revelata sunt, manifestare potest & tenetur? Et Pontificij quidem per *c. 2. dist. 6. de penitent. ut & cap. 12. X. de penit. & cap. 13. X. de excessu prælat.* indistinctè negant, sive confessor confessus fuerit crimen jam commissum, sive adhuc committendum, sive velit desistere à crimine committendo, sive id perficere, sive crimen illud leve sit, sive atrox. Unde in Conjuracione pulverariâ Garnettus Jesuita à Comite de Nottingham pro tribunali interrogatus, si quis apud ipsum confiteretur se die sequenti Regem pugione transfurum putaret rem sibi occultandam? Affirmando respondit. Et Henricus Henriquez in *Summ. Theol. Moral. de Penitent. lib. 3. c. 19. §. 5.* disertè statuit, non esse revelandam confessionem, quamvis ageretur totius orbis salus, aut ipsius penitentis utilitas, nec pro vitando ullo damno gravissimo innocentis, aut quod esset totius orbis conflagratio, aut perversio reli-
gionis

gionis & omnium sacramentorum intentata demolitio; sigillum enim confessionis Pontificii statuunt adeò sanctum atq; firmum, ut ne Pontifex quidem circa hoc dispensare possit. per text: *in c. 13. de excess. prelat. junctâ glossâ & c. 2. X. de Offic. Ordin.* Verum crudam hanc Pontificiorum doctrinam per omnia probare non possum. Fateor quidem confessionem, quæ sacerdoti sit, ipsi Deo fieri *cap. si Sacerdos. 2. X. de offic. jud. ordin.* sed hoc de tali procedit confessione, quæ directa est ad absolutionem, committendorum verò & omninò perficiendorum criminum tantum abest, ut cum Pontificiis absolutionem statuam, ut potius hoc nomine vehementer eos arbitrer increpandos. Unusquisq; enim advertit ilicò, hoc pacto Sigillum confessionis fieri vinculum iniquitatis; & permitti ita delicta, quæ revelando evitari poterant: Imò sacerdos sic reverà communicat cum alterius improbitate, Criminum autem jam commissorum, vel committendorum quidem, sed tamen cujus penitet confitentem alia ratio est, hoc enim casu uti sacerdotis est absolvere, ita etiam tacere: uti enim Optimus Maximus Deus peccatorum semel remissorum nunquam recordatur, ita imò multominus sacerdos; nisi forsàn complices adhuc fuerint hujus criminis committendi, quò in casu vel confitentem monebit, ut ipse indicium sceleris faciat, vel si hoc fieri non videt, ipse Magistratum adire debet, ipsumq; de periculo salutis imminenti commoneri ita tamen ut sigillum confessionis non violet. *Vid. Dno. Beyer de Sigill. Confess. cap. 4. §. 22. seq.* Quando ergo contingit, ut sacerdos in causa criminali ab actore contra reum ut testis producat, quò revelet ea, quæ ipsi in confessione concedita sunt; haud obstringitur ea aperire, & si de his interrogetur à Judice, sine mendacij & perjurij notâ dicere poterit, se nihil scire, nihilq; audivisse. *Excellentissimus*
Dno.

Dno. D. Grube in Process. For. Pruten. cap. 17. n. 133. Vid.
BEK. Lib. 1. Tit. 35. Art. 6. §. 3. Sunt enim ea, quæ
 ministro Ecclesiæ quasi in aurem dicuntur, instar arca-
 nissimi depositi habenda, quia confessio non homini fit,
 sed Deo, neq; instituitur in actu confessionis inquisitio Ju-
 dicialis arcanorum, sed conscientis consultitur, quæ mole
 peccatorum se exonerant & efficax solatium quærunt *Bal-*
duin. de Cassb. Conf. Lib. 4. cap. 10. cas. 7. Carpz. in Jurispr. Con-
sist. Lib. 3. T. 2. n. 2. Idem confirmat B. Lutherus in Colloq. mens.
cap. 14. von der Beicht und absolution, ubi ad quæstionem
 propositam etiam negando respondet, his verbis: Mit nich-
 ten / denn mann muß Kirchen und Weltliche Regiment un-
 terscheiden / sintemahl sie mir nicht gebeichtet hat / sondern dem
 HERN CHRISTUS / und weil es CHRISTUS heimlich hält so will
 ich es auch heimlich halten / und stracks sagen / ich habe es nicht
 gehöret / hat CHRISTUS was gehöret / so sage ers. Imò licet sa-
 cerdos in testem productus, ea, quæ ipsi in confessione
 credita sunt revelarit, ipsi non creditur nihilq; probat, quia
 facta est illa depositio contra jus, l. 5. C. de LL. *Mascard. de Pro-*
bat. Vol. 1. Concl. 377. n. 1. Menoch. de præsumpt. 89. n. 26. & 27. At si
 quis sacerdoti confiteatur quod non possit desistere à pro-
 posito & licentiam det sacerdoti revelandi, dubium non est,
 quin hoc in casu delictum revelare possit & teneatur, eiq;
 plena fides habeatur: modo tamen confessus non contra-
 dicat. Unde *Mascard. d. l. Concl. 7. n. 9. & 10.* notat, hunc
 esse casum illum, quo dictum unius testis plene probat.

§. XIII.

Quò autem poenæ genere sacerdotis coërcenda garrulitas, si ea quæ secretò sub sigillo confessionis ipsi à confi-
 tente commissa sunt effutiverit, & quidam DD. statuunt,
 C eju-

eiusmodi garrulum Ecclesiæ ministrum in crimen falsi incidere, sicq; Lege Corneliâ teneri. Si enim is, qui deposita instrumenta prodiderit adversario, de falso potest accusari per *l. 1. §. 6. ff. ad L. Cornel. de fals.* quare non is teneretur, qui conscientiae concedita arcana, in vulgus spargere non erubescit. Quin etiam injuriarum actionem contra eundem instituendam concedunt; officii enim terminos excedens sacerdos ab actione injuriarum immunis haud est *Carpz. in Jurisprud. Consistor. Lib. 3. def. 98.* In specie verò hic obtinet poena depositionis ab officio, & ut omnibus diebus vitæ suæ ignominiosus peregrinando pergat, *c. 2. de poenitent. dist. 6. X. de poenitent. & Remiss.* posterior verò mutata, & substitutum, ut ad agendam perpetuam poenitentiam in Monasterium detrudatur. *d. c. 12. Petr. Gregor. Tholos. in Syntagm. Jur. Univers. L. 2. c. 8. n. 13.* Ex hisce tamen poenis canonicis sola depositio ab officio moribus nostris observatur. Quamvis neq; de sint exempla ubi alii suspensio alii vivicomburio affecti; quæ recenset *Dno. Beyer. de Sigill. Confess. Sect. 1. cap. 4. num. 10. & seqv.* Unde concludo cum *Dno. Stryck: in Disput. de Credentia Revelat: cap. 4. n. 43.* Poenam esse extraordinariam, pro circumstantiarum tamen varietate ad mortem etiam posse extendi.

§. XIV.

Ordinis ratio postulat, ut paucula de illis Criminum consciis addam, qui vel Consilio, vel ope abominandis sceleratissimorum hominum moliminibus assistunt, vel saltem improba ipsorum facinora approbant. Consilium suggerendo crimen contrahi, manifesti juris est. Ita enim Saturninus *JCrus in l. 10. ff. de poen. ait:* Alios syadendo juvissse sceleris instar est, nec minus consilia atq; facta puniuntur. Consilium verò aliud est *Nudum* sive *simplex*, aliud *Non-nudum*. *Nudum* est, quod in meris syastionis & hortationis ter-

terminis subsistit, & tantum quid faciendum vel non faciendum suggerit & simpliciter hortatur sive svadet, ac postea illud libero accipientis arbitrio relinquit, nec utrum fiat, nec ne laborat. Velut si quis petenti pecuniam & egestatem professio simpliciter svadeat ut furto sibi pecuniam quærat. §. 11. in f. j. de Oblig. quæ ex delict. nasc. Bachov. ad Treutl. V. 2. Disp. 30. th. 3. lit. D. Quale consilium regulariter impunitum est, & si delictum fuerit secutum, non nisi leviori pœnæ erit locus. arg. §. 11. j. de Obl. quæ ex del. nasc. l. 36. pr. de furt. l. 20. ff. de his qui not. infam. Struv. in S. J. C. Exerc: 48. th. 12. Non Nudum dicitur, quod terminos consilii excedit & vim aliquam impulsivam & persuasivam habet; Si nimirum quis non tantum consulat, sed etiam reluctantem, multis persuasionibus ad aliquid faciendum inducat, sollicitet & urgeat, modum etiam & occasionem delinquendi subministret. l. 1. §. 3. ff. de serv. corrupt. l. 50. §. 3. ff. de furt. Bachov. ad Treutl. d. l. Georg. Frantz. in Comment. ad Tit. Mand. n. 87. & seqv. Joh. Otto Taber in Racemat. Crimin. 4. th. 7. Veluti si quis furem docuerit, quomodo se in aliena cœnacula dirigat, uti dicitur in l. 7. ff. de Extraord. Crimin. insinuetve, quo res auferre possit Bach. in Not. ad Wesenb. de Condiēt. furtiv. n. 7. & locum ubi pecuniæ repositæ ostendat: item si quis adultero locum, tempus occasionem committendi adulterii explicet &c. Quoad hanc sanè nemo ambigit, eum idem delictum cum delinquente admittere, pariq; dignam esse pœnâ, cum tantum non architectus totius flagitii dici possit. Hoc sensu furti teneri dicitur, cujus consilio furtum factum est. l. 53. inf. ff. de V. S. l. 36. & 52. §. 21. D. de furt. Injuriarum cujus consilio injuria alteri illata. §. pen. j. de Injur. l. 11. §. 6. ff. eod. Lege Juliâ de adulteriis, cujus consilio adulterium factum est l. 12. ff. ad L. Jul. de adult. Lege Pompejâ de Parricidis, cujus consilio parricidium factum erit. l. 6. ff. ad L. Pompej. de Parricid. Communiter tamen DD.

limitant, nisi alter absq; tali consilio delictum fuisset commissurus, tunc leuius puniendum dicunt instruentem, *Anton. Matthei. in Lib. 48. T. 18. c. 4. n. 18. Carpzov. in Prax: Crimin. p. 2. qv. 71. n. 57. Struv. in S. J. C. Exerc. 48. th. 12. Menoch. de A. J. Q. qv. 351.* Eandem limitationem approbat Jus Prut. *Lib. 6. T. 5. A. 1. §. 2.*

§ XV.

Quid verò dicendum de illis Criminum Consciis, qui opem & auxilium delinquentibus præstiterunt, qualem hi merentur poenam; utrum eandem, quam Princeps in scelere patrando, an mitiorem. Dicuntur autem opem præstitisse, non solum illi, qui in ipso crimine auxiliatrices præbuerunt manus, veluti qui vulneratum detinuerunt, quò minus fugà salutem quæreret, aut vim illatam vi repelleret; sed & illi, qui etsi crimini patrato haud præsentibus adfuerint, ferramenta tamen, tela, venena commodaverunt, scientes eius rei causa commodaverint §. 11. *J. de oblig. quæ quas ex delict. nasc.* Sanè si quis alicui equos vel arma commodaverit, quia securus ire velle dixerat, & deinde ad delictum perpetrandum ivit, commodans correat criminis dici nequit: nec enim sufficit ignoranter opem ferri delicto, sed dolus ac scientia magnoperè requiritur, quæ vel qui socium & consortem criminis facit *l. 54 § 4. ff. de furt.* Ignorantia enim delictum & dolum excludit. Quando autem scienter quis præstat opem delinquenti, observandum est, an ante perpetratum delictum, an in ipso Crimine quis delinquenti auxilium tulerit. Ante delictum, ut si quis homicidii faciendi causâ domum concesserit, vel sciens arma, ferramenta, scalas commodaverit. In ipso crimine, ut si capiat aliquem, & eum teneat, & alter percutiat usq; ad mortem, aut occisi defensionem in ipsâ luctâ armis prohibeat, aut elidat. Illo igitur casu, qui opem præstiterunt delinquenti extra actum seorsim antequam facinus patraret, mi-

21

mitius puniri solent, quam ipsi rei principales. Posteriori casu, quando auxilium latum est, in ipso actu, vel proxime ante actum cooperando, auxiliator eadem poenam cum principali plectitur. *Wesemb. de furt. n. 11. Carpz. in Prax: Crimin. p. 2. qu. 87. n. 12. & 13.* Cum is, qui in ipso actu auxilium praestat; socius sit, ac plane simul delinquat. Hoc sensu disponunt jura, ut non solum peculator, sed & qui peculatori ministerium praebuit capitalem sustineat poenam. *l. un. C. de Crim: pecul.* Comites pueri puellave quorum ope corrupti sunt, summo supplicio afficiuntur. *l. 1. inf. ff. de Extraord. Crimin.* Lege Julia de adulteriis tenentur non solum adulteri, sed etiam medii & ministri criminis. *Novell. 134. cap. 10.*

§. XVI.

Verum quando quis post delictum jam perpetratum ope delinquenti adstitit, uti si fugam rei juverit, vel eum occultaverit, quali poenae genere is coercendus sit, quaestio est. Plurimi DD. poenam extraordinariam illis dicunt. *Matth. Steph. ad art. 177. C. C. C. n. 4.* Sed vix est, ut horum sententiae simpliciter subscribere possim. Quod enim eos concernit, qui fugam rei juverunt specialiter cautum est, in *l. 4. ff. ad Jul. de vi privat.* ut poena Legis Juliae de vi privata teneantur, si concursum fecerint, quo minus reus in jus produceretur. Vel Legis Juliae Majestatis, si reum confessum vinculis exemerint. *l. 4. vers: item qui confessum ff. ad L. Jul. Majest.* Receptoribus & dolo malo latrones aut alios maleficos occultantibus eandem poenam, quam ipsis reis principalibus dicunt. *l. 1. ff. de Receptat. & l. 1. C. de his qui latron. recep.* Furem vel rem furtivam si quis scienter occultet pari poena cum fure h. e. poenam furti tenetur. *l. 48. §. 1. ff. de furt.* juxta illud vulgatum: *Der Diebler ist so gut wie der Stehler.* *Farinac. in Prax. Crimin: p. 6. qu. 168. n. 56. & 57. Conf. P. L. R. L. 6. T. 7. A. 16. §. 1. & 2.* Imò cum in *l. 3. §. 3. ff. de*

Jacend. ruin. naufr. dicatur, non minus delinquere receptorem quam aggressorem, merito dubium redditur annon eadem poenâ animadvertendum sit, in receptores atq; ipsos reos. Distinguentium ergò probo sententiam, qui distinguunt, aut quis latronem, aliumve maleficum simpliciter non in itâ societate sceleris recepit & occultavit, & arbitrarie puniendus est; aut quis contractâ societate sceleris turpisve lucri causa delinquentes suscepit, & eadem quâ delinquens poenâ coercendus est. *Anton. Matthæi ad Lib. 47. tit. 10. c. 2. n. 2. Brunnemann. in Comment. ad l. 1. ff. de Recept. n. 2.*

§. XVII.

Inter Criminum Conscios retuli etiam eos, qui delicta jam commissa approbant atq; ratihabent, unde & de horum poenâ paucis agendum est. Ratihabitionem non solum in Contractibus *l. 60. ff. de R. J.* sed etiam planè in delictis mandato æquiparari aperti juris est. *l. 152. §. 2. ff. de R. J.* Regulam tamen illam in *d. l. 152. §. 2. ff. de R. J.* etiam in maleficiis ratihabitionem mandato æquiparari, ut procedat, hisce limitibus circumscribendam judico: modo delictum ratificantis nomine fuerit commissum, & modo etiam illud ratificet tanquam suo nomine patratum: quæ duo conjunctim requirunt *DD. Clarus lib. 5. sent. §. f. qu. 87. n. 5. Vid. Decianus Tract. Crim. lib. 9. c. 38. n. 2. & sequ.* Et tunc ratificans tantum ad extraordinariam, non ordinariam tenetur poenam, quia delicto cooperatus non est. *Brunnem. in Paratitl. Wes. de privat. delict. qu. 7. Struv. in S. J. C. Exerc. 48. th. 12.* Hic itaq; dissertatiunculæ huic finem impono, & devotissimas Deo optimo maximo fundo gratias, pro immensâ clementiâ concessâ in omnibus æque meis coeptis ac jam ad Colophonem deductis, & ut porro studia mea ad sui Nominis Gloriam, patriæq; salutem felicissimè dirigat, ardentissimis exoro precibus.

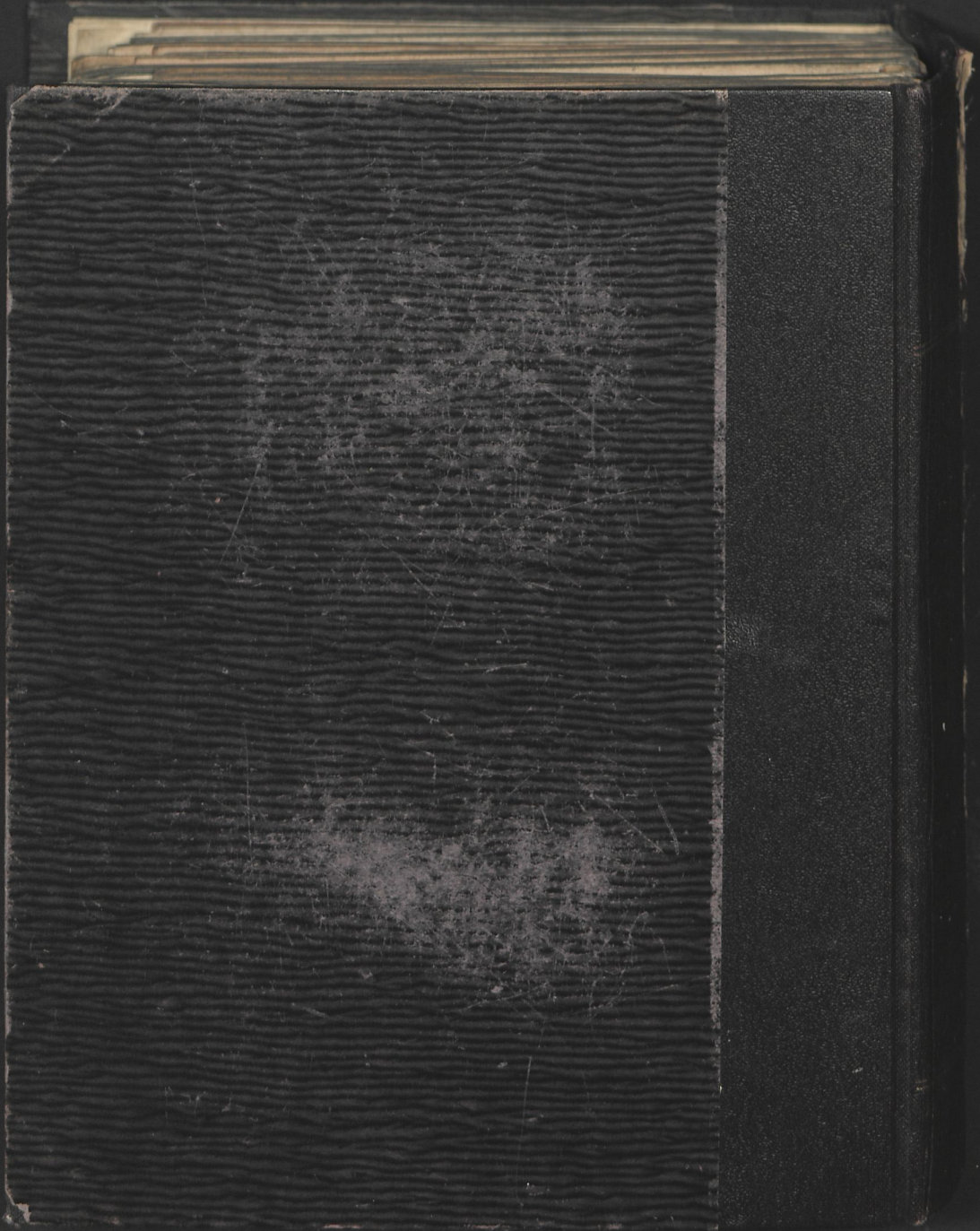
S. D. G.

7+10
7A → 20C
↓

ULB Halle 3
004 598 555

1017

2
I. N. D. N. J. C. Cr. 3. num. 22.
DISPUTATIO JURIDICA
DE
CONSCIIS CRIMINUM 1704, 1

Quam
ANNUENTE DIVINI NUMINIS GRATIA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO atq. EXCELSISSIMO PRINCIPE ac DOMINO,
DOMINO FRIDERICO

P. 424.
WILHELMO,
REGNI PRUSSIE ET ELECTORATUS
BRANDENBURGICI HÆREDE &c. &c. &c.
AMPLISSIMI JURIS CONSULTORUM ORDINIS CONSENSU

SUB PRÆSIDIO
DN. JOHANNIS HEINRICI

SOMMERI
U. J. L. & Prof. Publ. celeberrimi
PATRONI ac PRÆCEPTORIS SUI ÆTATE DEVENERANDI
IN AUDITORIO MAJORI
DIE 27. Novembr. ANNO MDCCIV.
Placide Eruditorum disquisitioni submittit

AUTOR
JOHANN. FRIDERIGUS Sommer R. P.

REGIOMONTI,
Typis FRIDERICI REUSNERI, SAC. R. MAJ. & ACADEMIÆ
Typograph. Hæredum.

